

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄՐԱԳԻՐ
ԵՒ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ՆԻՒ Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՆԱՆ
ԽՄՐԱԳՐԱՏՈՒՆ
Ղալաթիա Բերլինյէ Բաղա-
նիսի Խոսնի Ղէմը Սամսուր փո-
ղոց Թիւ 13

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

ՄԱՐԹԵՐՈՐ 20 ՓՐ. ԱՐԾԱԹ ԻՆՏԻՄ

ԱՄԱՆԱՐԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրախ

Կ. Պօլսոյ համար

Տարեկան	100
վեցամսեայ	50
եռամսեայ	25

Դաւանաց, Արուար-
ձանաց և կամ օտար երկ-
րի համար թղթատարու-
թեան ծախքը բաժանորդ-
դաց վրայ է:

ԱՆԴՆԱՆԱՏՈՐՄԻՆ

ՇԱՐԺՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌԸ

Վերջին օրերս անգղ. նա-
ւատորմին օսմ. ջրերը գալուն
վրայ խօսելով Մասիս այս շր-
օր. կըսէ թէ «ասոնց ամենքը
բարենորոգմանց համար կը լի-
նին»:

Մասիս, ըստ որում պատ-
ուական լրագիր, իր պահա-
նողական սկզբունքէն չուզելով
խոտորիլ, չուզեր նաև կարծիք
փոխել այդ մասին՝ ինչ որ անգ-
ղիական տորմին չարժանք
վրայ առաջին անգամ ցոյց տըր-
ուած էր իր շարժառիթ պատ-
ճառ, իսկ անկէ ետքը մինչեւ
ցարդ դորս յարակից պարա-
գայներն երևան երևին յետոյ՝
տակաւին այդ առիթի կարծեաց
կամ պատճառին վրայ յոմա-
ռարար պիտի կենալը՝ Մասիսի
միտին գործն է, որոյ քաղաքա-
գիտական բարձր ու անդուգ-
կան հանճարը, ինչպէս ամեն
բանի նոյնպէս և այս պարագա-
յին մէջ բնաւ հրեք տարա-
կոյս չվերցնելու:

Իսկ անոնք, որ ամեն տե-
սածին լսածին ու կարգա-
ցածին քան զՄասիս աւելի
ողջամտութեամբ գիտեն կշռել
ու դատաստան բնել, բնական
հետաքրքրութիւն մը կզգան
հարցնելու իրենք իրենց թէ՝
Անգղիոյ հետևած քաղաքա-
կանութիւնը իրօք ինչ տեսակ
բան է:

Դեռ շատ չընքր սր հոկտեմ-
բ/17ին Լորտ Սալիզբորի Ման-
չէսթրի պահպանողականաց կո-
չունքին մէջ, Թուրքիոյ տարա-
բարենորոգում չընելուն համար
Անգղիոյ կառավարութեան գէմ
ուղղեալ քննադատութեանց ի-
բըր պատասխան՝ կ'յայտարար-
էր թէ «այսքան աւելիչ պա-
տեւադմէ մ'ետքը, որոյ նմանը
«աղղի մ'ալ չէ պատահած, և
«որ երկրին բոլոր հասութիւն
«աղղի բնին ալ ցամքեցուցած
«էր, բարենորոգմանց գործադ-

արութիւնը, որք հարկաւ դրա-
«մի կարօտ բաներ են, կրնան
«տակաւին քիչ մ'ատեն ալ ՅԱ-
ՊԱՂԻԼ, առանց այս բանին հա-
«մար կասկած պէտք բլլալու
«յղանալ Սուլթանին բարի գի-
«տաւորութեանը վրայ, յորմէ
«յառաջ պայ այս յարաբեր-
«մանը»:

Լորտը հոկ. 17ին Սալիզբոր
չմեղադրելէն դատ, գանի ի չըք-
մեղս հանելու ալ վերջի կ'տա-
նէր, երկրին աղետքն յառաջ
բերելով:

Դրեթմէ միևնոյն ատեններն
անգղ. դեսպան Սըր Լէյթրա-
ալ ի Դաւանակոս տրուած կո-
չունքն մը մէջ հետեւեալ յայ-
տարարութիւնը կընէր:

«Բաժակ կառավարկեմ Սուր-
«թանին կենացը, որ պատուեց
«զիս իր բարեկամութեամբն ու
«պատահութեամբը, և ես առիթ
«ունեցայ գնահատել իւր բար-
«ձքը իմաստութիւնն և իր ան-
«խնայի հպատակաց համար ու-
«նեցած բարեսէր զգացումն-
«բնն, իր երկրին բարօրութեա-
«նը համար եւանդուն փափա-
«քը և իր հարեւանսիրութիւնը
«ն. վեհափառութիւնը իր երկ-
«րին վերաբերեալ ամեն բան կը
«հոգածէ և չկայ ուրիշ վեհա-
«պետ մը որ իրեն չափ անքան
«անձնութեամբ փոյթ տա-
«նի հասարակայն գործող վե-
«րադարձիս պիտի յայտնեմ ի-
«րեն իմ գոհունակութիւնս զոր
«զգացի տեսելով Սիւրիոյ Ը-
«բաժն յառաջադիմութիւնը»:

Արդ ողջամտարար և ոչ թէ
բոտ Մասիսի դատելով, քանի
մը շաքտ թառաջ Անգղիոյ տը-
տաքին գործ. պաշտօնեայն և
իւր գետնանք, մինչև ատիճան
մը անկեց՝ համարելով իրենց
այս պաշտօնական յայտարարու-
թիւնները, բնաւ մոքերէն իսկ
չէին անցնել որ իրենց պարտքն
եղած ինչէր զի, Դաւան հասար-
քն, ինչպէս կըսէ Լօ Մօնտ-
գաղղի թերթը, այլ ընդհակա-
ռակն զայն վերջին ծայր յար-
գել կ'ընէին:

Իսկ այժմ ամեն բան փոխ-
ուած է, հիմայ կատարեալ բա-
րենորոգում կ'պահանջեն և Ան-
ՅԱՊԱՂ, Անգղիա չկարենար ե-
ղեր ներել այսևս որ օսմ. Ասիոյ
քրիստոնեայք հարստահար-
ուին Մի' գուցէ արդեօք լորտ
Սալիզբորի հաւատայ թէ հկամ:
17էն ի վեր 3 շաբաթի մէջ օսմ.
դրամական կամ գանձային վի-
ճակը բարեւթած լինի, երբ ա-
մենէն աւելի վատթարացն
վիճակի մը հասած է արդ:

Ինչ է ուրեմն պատճառը,
որ 3 շաբաթ առաջ Լորտ Սա-
լիզբորի անմեղադիր կ'համարէ
զԴաւան, իր այս վիճակին մէջ
բարենորոգում չկարենալ ընելն
և բնականաբար դորս ուշանա-
լըն արդարեցնելով, և 3 շա-
բաթ ետքը կենէ յանկարծ
հրահանգ կ'ըրկէ իր Պօլսոյ դես-
պանին խիստ և աղղու լեզու
մը բռնելու Բ. Դրան մօտ, ան-
միջապէս և անյապաղ բարենո-
րոգմանց գործադրութիւնը պա-
հանջելու, միանգամայն և առ-
այս նիւթական ոյժ մ'ալ տալու
համար՝ հրաման կ'ըրկէ անգղ-
տորմին օսմ. ջրերն երթալու:
Եւ ինչո՞ւ այսքան արհաւիրաց
հեռագրաց մէջ հարեւանցի
անցնիլ սա երկու տող լուրը թէ
«Սալիզբոր Բեր Լէյթրաթի և
Միլիզբորիս բաշա Լորտ Սալիզ-
բորի հաստատ ապահովութիւն-
ներ տուին թէ Դաւան Ռուսիոյ
աղղեցութեանը վերջնայնութե-
լիք բնաւ հակադրութիւն մը չու-
նի»: Այս ինչ առնչութիւն ու-
նի բարենորոգմանց գործոյն
հետ, եթէ Անգղիոյ նպատակը
փոքր Ասիոյ մէջ բարենորոգում
գործադրել տալ էր Դրան, սորա
Ռուսիոյ նկատմամբ ունեցած
հակամիտութիւնը կամ հակա-
կրօնութիւնը ինչո՞ւ մէջ կ'առնէ,
և բարենորոգմանց մասին ոնէ
երաշխաւորութիւն մը չառած,
Ռուսիոյ նկատմամբ Դրան հա-
կամիտութիւն չունենալուն վը-
րայ հաստատ ապահովութիւն

ստանալուն պէս՝ իսկոյն անգղ.
նաւատորմին օսմ. ջրերն երթա-
լու հրամանը ետ կառնու, թող-
լով որ միևնոյն պահուն, երբ
բարենորոգմանց ստիպողակա-
նութիւնը կ'պահանջուէր, ներ-
քին գործող պաշտօնեան թեան
խորհրդական անուանի անպի-
սի անձ մը՝ որ նոյն իսկ անգղ-
դեսպանին դիտողութեանցն ու
պահանջմանցը վրայ՝ Հալէպի
կուսակալութեան պաշտօնակ
եղեր էր, և այժմ երբ ստիպու-
ղապէս բարենորոգում կուզուի-
կ'ներուի որ Հալէպի կուսակա-
լութեան անարժան դատող
անձ մը՝ այժմ բոլոր կուսակա-
լութեանց վրայ ալ հրամաններ
տալու իշխանութիւն ունենալ:

Զասոնք տեսնելով մարդ-
Մասիսի քաղաքագիտական
հանճարն ունենալու է, համա-
ղուելու և ըսելու. համար թէ
«ասոնք ամենքը բարենորոգմանց
համար կ'լինին»:

Քիչ մ'ալ վաղուան թերթով

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

Այս կիրակի օր Բերայ Հա-
ստանեանց աթոռանիստ եկեղե-
ցին և հակահասունեանց Ոսկե-
բերան եկեղեցին ժողովրդային
ցոյցեր տեղի ունեցեր են եղած
բեմաւսացութեանց դէմ:

Հասունեանց եկեղեցին քա-
րողիչ վարդապետը իր բեմա-
սացութեանը մէջ ինչ ինչ կծու
ակնարկութիւններ քննադատ-
ելով մեր Ս. Պատրիարքին իրա-
ւասութիւնը նոր ընդունող հը-
ռովմէական աղղայնոց դէմ,
յարողին աւարամանը մօտ՝ ժո-
ղովրդեան մէջէն քրթմնափններ
եկեղեցի. մինչև իսկ ժողովրդէն
անձ մ'ալ ձայն բարձրացուցեր
և դռներ է բեմասաց վարդա-
պետին ուղղելով խօսքը թէ
«Այ բաւական է ինչքան երկ-
պառակալութիւն և գոտութիւն
ձգեցիք ժողովրդեան մէջդ ուր-
որ սէր և խաղաղութիւն քարո-
զելու պաշտօն ունիք, ժողո-

վարդն իրար ձգելէ և իրարու
դէմ տանելով ինքն գրգռելէ
շատ արիւրան չունիք ալ բա-
ւակ նէ բրածնիդ, Յիսուսի
պաշտօնականի մը չվայելի
պէս վարուիլ ու խօսիլ» և ին-
այսպիսի խել մը խօսքեր, ժո-
ղվարդին մեծ մասն ալ իրա-
ւունք տուեր են սոյն դիտողու-
թեանց :

Ոսկերերան եկեղեցին ալ
Էնֆիլէճեան Հ. Գրիգոր վարդա-
պետ խօսած քարոզին մէջ ք-
սած ըլլալով թէ՛ «մարդս պէտք
է մինչև վերջը իր գտնուած կը-
րօնին և եկեղեցւոյն հաւատա-
րիմ մնայ, առանց իր կրօնական
համադրման ու եկեղեցին ազ-
գայնութեան զգացմանցը և
գաղափարացը զոհելու» այս ակ-
նարկութեան դէմ ալ Ոսկերե-
րանի ժողովրդեան մէջ աժգո-
հութեան ձայներ ելեր են, և
Հ. Էնֆիլէճեան ամպիոնէն վար
իջնելէն յետոյ, թաղ. խորհրդ-
դարանը գտնուող հակահա-
սունեան մի քանի երեւելեաց
կողմանէ խիստ դիտողութիւն
ներ եղեր են իրեն :

Կիսմանմբ թէ Էնֆիլէճեան
վարդապետին սոյն քարոզին
վրայ Հակահասունեան ազդա-
նոցմէ խուճ մը կ'պատրաստե-
րուի եղեր, երթալ մօտ ատենէն
գեր. Հասունի իր հնազանդու-
թիւն յայտնելու, այսինքն պա-
պին գերի գրուելու :

Երեկ կարէն քաջուած հե-
ռագիր մը յիշատակեցինք հա-
մառօտիւ, որն որ կառավարիչ
Ֆրանքլինի զօրապետին յիշալ
քաղքէն առժամանակեայ հե-
ռացման հրաման տրուիլը կը
ծանուցանէր :

Այս մասին եւրօպ. լրագիրք
հետեւեալ մանրամասնութիւն
քը կ'պատմեն :

«Էլմիսանի Ս. Կաթողիկոսն
հրաման զրկեր է կարսի առաջ
նորդին որ առանց տեղական
իշխանութեանց, կամ լուս և ու է
բսել, առանց Ֆրանքլինի զօրա-
պետին արգելքին անտալու» վե-
րջստին դպրոցները բանաձե-
տնարար, յիշեալ դպրոցք կը
բացօրին, բայց երկար չտեւեր
Ոստիկանութիւնը վրայ կ'գայ
և հրաման կընէ որ գոցուին
վարժապետք ոստիկանութեան
հրամանին չեն անսար և դէմ կը
կենան : Ոստիկանութիւնն ա.
ռանց բռնութիւն բանեցնելու
կ'քաջուի կերթալ քիչ մ'ետքը
Ֆրանքլինի զօրապետը, որ Մի-
քայէլ մեծ դքսին հետ կարսի
շրջակայք ուղեորութեան զը-
նացած էր, քաղաք կ'վերադառ-
նայ և Հայոց դպրոցներուն նո-
րէն բացուիլը խելով կ'զայրա-
նայ, հրաման կընէ որ կարսի
Հայոց եկեղեցական իշխանու-

թիւններէն ո'վ որ կայ իրեն բե-
րուին, սրովհետեւ առաջնորդը
բացակայ էր, երբ ասոնք կ'ներ-
կայանան, ստատիկ հրաման կընէ
որ դպրոցները գոցեն, և ձայնը
բարձրացնելով կըսէ որ «Եթէ
չպիտի գոցէք, դուք ալ կոր-
սուցէք ձեր դպրոցներն ալ»
Ասոր վրայ Կարսի Հայոց գըպ-
րոցները նորէն կ'գոցուին Ռայց
Ռուսիոյ հասարակային կրթու-
թեան պաշտօնատար մը կարս
գալով գործը կ'քննէ, և քանի
մ'օր յետոյ Հայոց դպրոցաց
և եկեղեցեաց» բացուելուն հա-
մար բարձրագոյն հրաման կը
գայ և Ֆրանքլինի զօրապետը
կերպով մը պաշտօնական կ'լինի,
որովհետեւ քանի մ'ամիս հրա-
ժեշտիւ Գերմանիա երթալու
հրաման» կատանայ :

Թաւ գաղղ. լրագիրը Անգ-
ղիոյ վերջերս բռնած քաղաքա-
կանութեանք վրայօք, նոյմ. 7
թիւ թերթով հրատարակած
խմբագրական յօդուածին մէջ
կըսէ թէ «Անգղիոյ քաղաքա-
կանութեան այս յեղակարծ
փոփոխութիւնը ուշադրութեան
արժանի է, զի բնաւ տարա-
կոյս չկայ թէ կարգաւ իր ու-
շադրութիւնը դարձեալ Հայոց
ժողովրդեան վիճակին, շահուն
և պիտոյիցը վրայ պիտի դարձնէ
«Փոքր Ասիոյ մէջ անպատ-
ճառ և անյայտալ բարեկորո-
գում գործադրելուն վրայ պըն-
դելովը՝ Լորտ Պիքքընտիլի հայ-
կական խնդիրը զարթուցած
կըլլայ, և կամ գոնէ մարդուս
մտքին առաջին անգամ ներկա-
յացածը՝ այս հայկական խնդի-
րը կըլլայ :

«Այսպիսի խնդրոյ մը երե-
ւան ելնէն չար հետեւեալ մը
չունենալէն զոտ, ընդհակառա-
կէն գոհութեան ալ արժանի է,
զի օտմ. կառավարութիւնն իր
գեղձօմնեցողութեամբ մէկուն ալ հա-
մակրութեանն արժանացած չըլ-
լալով, ընդհակառակն Հայոց
ազգը բոլոր աշխարհի համակ-
րանքն առ ինքն գրաւած է :
Այս աստիճան աշխատասէր,
խելացի, գործունեայ և յա-
ռաջագիտութեան ընդունակ
հայ ժողովուրդին համար Պերլի-
նի քանկութիւն այնքան մեծ բան
մը չտնօրինելուն վրայ քանիցս
արդարացի ցաւ յայտնուած է :

«Իսկ կ'վստիսի որ Հայոց
խնդիրը՝ այժմ Լորտ Պիքքըն-
տիլի ախպէս յառաջ նետելու-
վը, չորսշաւք պատահականու-
թիւններով երեւան բերուած
կըլլայ, ու մինակ կարգաւ
մատնուած դժուարութեանց վը
րայ նոր տարր մ'ալ կաւելնայ,
զի Արհելից ժողովուրդներն,
բացէ ի բաց և առանց շահնը-
կատելու, զրդուելով ու անոնց

օգնելով, այս օրինակ քաղա-
քականութեամբ մ'Արևելեան
խնդիրը վերջնապէս լուծելուն
դեռ ժամանակն եկած չէ :

Թաւ կարսի վարժարանաց
փակման և վերաբացման միջա-
դէպն ալ յիշելով, սա հետե-
ւութիւնը կ'հանէ թէ Ռուսիա,
այդ դպրոցներուն վերաբացու-
մը հրամայելովը՝ ուղած է հա-
յերը չվշտացնել, վախճալով որ
Անգղիա ասկէ առիթ քաղելով
Հայոց ընելու կեղծէր այն բա-
նը, յորմէ զուրկ են Ռուսիոյ
հայերն :

Փոքր-Ասիոյ նկատմամբ Ռու-
սիոյ և Անգղիոյ փոխադարձ
դիրքերը բացատրելու համար,
կիրարկելու դաշնագրին առաջին
յօդուածը և Պերլինի դաշնագ-
րին 61րդ յօդուածը նշանակե-
լէն յետոյ, Թաւ ախպէս կ'չա-
րուեալէ :

«Այս կրկին յօդուածներն
եթէ իրարու հետ բաղդատենք,
կրնանք հասկնալ յնս. էի դաշ-
նագրով Անգղիոյ ստանձնած
բարենորոգումներն գործադ-
րելու համար նետուած ասպա-
րիզին մէջ ինչքան դժուարու-
թեանց հանգիպելու Դուռը հա-
մարտու է Անգղիոյ՝ Փոքր-Ա-
սիոյ բարենորոգմանց համար,
իսկ Դուռը Հայաստանի գաւա-
ռաց մէջ ըլլալիք բարենորոգ-
մանց համար բոլոր մեծ տէրու-
թեանց ալ հաշիւ տալու պար-
տաւոր է, զի այս մասին բոլոր
տէրութիւնք ալ իրաւունք ու-
նին հսկելու և համար պահան-
ջելու :

«Սիւրիայ և ուրիշ կողմանց
համար Անգղիա ազատ է ուղա-
ծըն ընելու և ընել տալու, իսկ
կարնոյ գաւառին և հայաբնակ
ուրիշ գաւառաց համար գա-
լով, Ռուսիա Պերլինի դաշնագ-
րին 61րդ յօդուածն ի ձեռին,
կրնայ կասեցնել զԱնգղիա և
ազգեցութեան մասին նա ալ
իւր բաժինն ունենալ :

«Ռուսիոյ և Անգղիոյ հակա-
ռակութիւնը ծանօթ լինելով,
ինչ որ ալ լինի՝ Լորտ Պիքքըն-
տիլի ինքն իր գլխուն եւ ա-
ռանձինն՝ Հայոց կ'աջութիւնն
ու վիճակը կանոնաւորելը շատ
դժուարին ըլլալ կ'երեւի :

Շումուրից գրուած նամակ
մը կ'ծանուցանէ թէ գեր. խո-
րէն սրբազան Նար պէյ հկտմ.
18ին Շումուր հասնելով, քաղա-
քին Հայոց երեւելիներն և թաղ.
խորհուրդը կառքերով և ձիե-
րով և ժողովրդեան բաղմու-
թեամբ, ինչպէս նաև պաշկար
կառավարութիւնէն զրկուած
խուճ մը զօրօք, քաղաքէն 3
ժամ հեռի կոյտարանը դիմաւոր-
ուեր և փառաւոր հանդիսիւ
քաղաք մտեր է ճանդուն վրայ

չսրուած դպրոցական տրու և
էգ ուսանողաց երգեցողու-
թեամբ և իրեն համար յա-
տուկ պատրաստեալ տունն իջեր
է :

Անմիջապէս եկեղեցի իջնե-
լով ժողովրդեան խուռն բազ-
մութեամբ, ազօթելէն յետոյ
ազգու քարոզ մը խօսեր է և
ապա ազգ. երեւելեաց այցելու-
թիւնն ընդուներ է : Հետեւեալ
օրը վարժարանաց այցելութիւն
մը կ'տայ և ուսանողքն ու դա-
սաւորքը կ'քաջալերէ, ապա
տուն գաւառով տեղական կա-
ռավարութեան անդամոց և միւս
ազգաց կրօնական գլուխներուն
և մեծամեծաց այցելութիւնն.
ըն կընդունի, և հետեւեալ օ-
րը Ն. Սրբազնութիւնը փոխա-
դարձ այցելութեան երթալով
կառավարութեան պաշտօնա-
տունը, մեծ պատուով կընդուն-
ուի :

Կիր. օր 23ին Ս. Պատարագ
մատուցանելով բայ ի կառավա-
րութեան անդամներէն, պուր-
կարաց մեծամեծներն նաև ե-
կեղեցի գալով մինչև քարոզին
աւարտը կ'կենան, յետ ժամեր-
գութեան, ամենքը մէկանց Ն.
Սրբազնութեան տունն երթա-
լով, բոլոր զինուորական մեծա-
մեծք, կառավարութեան ան-
դամք և ալ երեւելիք Սրբա-
զանին օրհնութիւնը կ'առնուն
և Պաթէմպէրի իշխանին կենա-
ցը բաժակներ կ'պարպեն, Յե-
տոյ Ն. Սրբազնութիւնը կառա-
վարութեան կողմէն ի պատիւ
իրեն տրուած կոչումքին հրա-
ւերուելով, ճաշէն ետքը փո-
խադարձ այցելութիւն տալ կը
փութայ ալ և ալ հասարակու-
թեանց կրօնական գլուխներուն
և երեւելեաց, որոցմէ մեծ յար-
գանք կ'պատուասիրուի :

Բշ. օր մեկնելով Շումուրից
Բաւճուգ կուղեւորի, ուր և
նոյնպէս մեծ փառաւորութեամբ
կընդունուի :

Կրօն. ժողովն իր վերջին
նիստին մէջ որոշեր է Ռուսիացի
Ապա Անանիոսի ամուսնութիւնն
անվաւեր համարել և պաակա-
գիր վարդապետն ալ լուծել իր
եկեղեցական կարգէն :

Հետեւեալ հանրագիրն Աշե-
ցոց կողմէն Ազգ. վարչութեան
մատուցված և մէկ պատճենն ալ
միջ հաղորդուած է ի հրատա-
րակութիւն :

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայր
Ստորագրեալս՝ երկուսուսն
գիւղացիք շուրջ Մանճըրդու-
քառասուն և հինգ տարի է ի
վեր կ'մնամբ ընդ առաջնորդու-
թեամբ Գեր. Զաքարիայ եպիս-
կոպոսի, որ կ'մնայ միշտ ի Ման-
ճըրդի ի վանս Ս. Թորոսի, միջ-

չեւ ցալսոր բոլորովին անտեղ-
եակ եմք յիշեալ վանուց եկա-
մբտից, որ բաւական մեծ կըր-
նայ ինկի: Նորին Գերապատ-
ուութիւնն ցարգ. ու է համարա-
տուութիւն չէ բրած մեղ, մինչ
դեռ ի մէջ կ'ընդունի վանուց
պիտոյքն և զմեզ կ'գործածէ
ինոյն, այլ միապետաբար և
ընդ հաճոյս կ'տնօրինէ զամե-
նայն:

Ինչպէս որ կ'տրամադրէ
վանկն խորհրդոյ հրահանգն ան-
պատճառ ունենալ վանուց մէջ
վարժարան մը, և ըստ սահմա-
նադրական կանոնաց վանական
եկամտից հսկող տնօրէն մար-
մին մը, Ն. Գերապատութիւնն
հակառակ այս ազգ. օրինացն
ոչ վարժարան բացած է ճգարդ
և ոչ տնօրէն խորհուրդ կազ-
մած, այլ ամեն ինչ ինքնակամ
կ'կատարէ:

Սրբազան հայր, կ'իմաս-
քիմք յիշեալ վանուց կալուա-
ծոց ցանկը, հաստիքից և ծա-
խուց կշիռ տեսնել գիտնալու
թէ վանքը որչափ կալուած ու-
նի, որք տարեկան ո՞րչափ ար-
դիւն կարողացրին, ո՞ր մնացած
են արտերու, ջաղացքի և այլ
հաստատուն կալուածոց սէնէտ,
ներք, և քննելու թէ արդեօք
վանքը չէ՞ կարող իր մէջ զիշե-
րօթիկ վարժարան մը հաստա-
տել անձնելու գիւղէ, ուստի
այնքան առատ գիտէ քա-
ղել պաղի և ինչ աշակերտներ
առնելով՝ դանձը իրենց գեղե-
րու դաստիարակներ պատրաս-
տել: Սրբազան հայր, կեդրո-
նական և երկրորդական վար-
ժարանի մը պէտքը յոյժ զգա-
լի է մեղ համար, այլ գիւղերու
մէջ անհնար է ամեն մասամբ
այդպիսի հիմնարկութեան մը
ձեւաւարկել, իսկ վանուց մէջ
ամեն մասամբ դիւրին է յոյժ
եթէ Ն. Գերապատութիւնն
չնորհ ընէ հաճիլ, և եթէ վար-
ժարանի բացմամբ վանքը աւե-
լորդ ծախուց ենթարկի, որ ան-
յոստի է, մեք բոլոր գիւղա-
ցիք կ'ընդունեմք զայն յօժա-
րակամ:

Արդ, Ս. Հայր, կ'իմեղրեմք
որ բարեհաճիք հրամայել Ն.
Գերապատութեան

Ա. Յիշեալ վարժարանին
ընդ փոխի հաստատութիւնն:

Բ. Ըստ սահմանադրական
օրինաց ազատ քուէարկու-
թեամբ երեսփոխանական ընտ-
րութիւն:

Գ. Ազգ. Սահմանադրու-
թեան անթերի գործադրութիւն,
որ չնեղեր ու է միապետական
ընթացք:

Դ. Կազմութիւն մի վանա-
կան խորհրդոյ որոյ յանձնեալ
ինկն վանուց բոլոր ծախք և
հասոյթ:

Ե. Քառասուն և հինգ ա-
մաց հաշիւները:

Ե. Ամեն գիւղին մէջ նախա-
կըրթական վարժարանաց հաս-
տատումն:

Նոյնպէս նաև որ Ն. Գերա-
պատութիւնն ի բաց թողու-
իւր քառասուն հինգամեայ ան-
տարբերութիւնն ազգ. գործոց
մասին և չգնանալ բնդ միշտ ի-
րաւանց բոնարարման առջև,
որպէս պահած է բազմիցս առ-
անգթութիւնն, լիկունն, հողա-
յին յափշտակութիւն, և ըս-
պանութիւնն, յորոց առջև լուռ
կ'մնայ միշտ աստ բողոքելու և
կամ ազգ. կեդր. իշխանութեան
դիմելու, որպէս պարտն է:

Ահաւասիկ Ս. Հայր. մեր
ցաւերն, զորս Ձերդ բարձրաշը-
նորհ Սրբազնութեան առջեւ
ղնելով անմիջական դարման մը
կ'իմեղրեմք Ձերդ Հայրախնամ
Սրբազնութեան:

Որոյ մատմբ միշտ
(Սրբազնութեան)

1879 հոկ. 3

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՐԻ

Հոնորար 17 նոյմ.

Հնդկատանէն մինչև Գան-
տահար երկաթուղու դժերն
երկնցնելու համար ճարտարա-
գիտաց նախապատրաստական
շինութիւնք ամենայն փութով
կ'շարունակին, և կ'կարծուի
թէ բոլոր այս շինութիւնք մին-
չև յառաջիկայ տարին պիտի
աւարտին:

Օգտեցիմք կ'հաւատալ թէ
Ամիրալ Հօրնպի հրամանատա-
րութեան տակ գտնուած նա-
ւատորմը Մայլմա պիտի կենայ,
և թէ Լորտ Սալիզբըրի առջի
օր Միւզիւրիւս բաշայի հետը-
րած տեսակցութեանք մէջ վըս-
տահացուցի յայտարարութիւն.
ներ ըրեր է:

Բարեկուսոյ գլխէն հասած
լուրերը կ'ձանուցանեն թէ Սրբ
կարնէթ Ռօլսթէյ սորշեր է
Անգղիացւոց ցարդ թշնամի մը-
նացող Սիքսթէրի բնիկ ցեղապե-
տին դէմ ըլլալիք պատերազմ
մական գործողութիւնները մին-
չև յօւնվարի վերջը ձգելու:

Ծովային պաշտօնէութիւնը
հաւանութիւն տուաւ կ'պրոս-
կդին Ֆամակուսթայի մէջ ըլլա-
լիք շինութեանց վերաբերեալ
ղնելութիւններն ընելու պաշտօ-
նով կազմուած յանձնաժողովոյ
անգամաց առաջարկութեանցը,
յիշեալ քաղաքը առաջին կար-
գի նաւահանդիստ մ'ընելու
համար:

Փոյսներ 17 նոյմ.

Փէօնիլէ Գայթուկ այս ա-
ռաւօտ Պերլիէն հեռագիր մը
կ'հրատարակէ ծանուցանող թէ
բաղմաթիւ ռուսական զօրք:

հետեւեալ, ձիաւոր և ոտա-
ձիգ, Գերմանիոյ արեւելեան
սահմանադիտոյն վրայ համա-
խորհուրդ մօտ են, Սիւննին
թերթը կ'ձանուցանէ թէ Ռու-
սիա հրաման ըրեր է վիսթիւ
դետին վրայ նորէն 6 ամիս շի-
նելու:

Ս. Բէթէրսպուրկ 17 նոյմ.

Ռուսական թերթերն կ'շա-
րունակեն Անգղիոյ դէմ սպառ-
նական լեզու մը գործածել, և
գոհութիւն կ'յայտեն Շուվա-
լօֆ կամին գործէ քաշուելուն
վրայ, որն որ Ռուսիոյ և Անգ-
ղիոյ միջև համաձայնութեան
քաղաքականութեան մը իր
ներկայացուցիչը ձանցուած է:

Այս առաւօտ հասած

Հոնորար 17.—Պաշտօնեայք
այսօր դարձեալ արտաքոյ կար-
գի նիստ մ'ըրին: Ստոյգ չէ
թէ Ամիրալ Հօրնպի և օր առաջ
հրաման տուած ինի Միլերի
րականի տորմիլն Արեւելք մեկ
նելու համար պատրաստութեան
նաւատորմը Մայլմա կ'կենար
րանկունէն թալմգի կ'հե-
ռագրեն թէ Պիւմանիոյ սահ-
մանադիտոյն վրայ անգղ. զօր-
քերն բաղմաթիւ նոր զօրու-
թեամբ ստուարացեր են:

Կարկաթ 17.—Քապուրի է-
միրին ընթացից քննութիւնն
սկսաւ:

Պերլին 17.—Վիկէլմ կայսրը
Ձարէվիչին սիրալիք բնդունե-
լութիւն մ'ըրաւ: Ձարէվիչի ի-
րեն վերջնայեալ հակա-գիր-
մանական զգացմանց դէմ բու-
ղբելով ժողովքը պնդեց:

Գահիրէ 17.—Խըտիվը ար-
տօնութիւն տուաւ Նուպար
բաշայի եգիպտոս վերադառնա-
լու:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Այս առաւօտ բացուեցաւ	11.34
Բումբի	37.00
Թղթադրամ	825.00
Պղինձ	340.00

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. Դուռը, պաշտօնէից ժո-
ղովոյ վերջին նիստերէն մէկուն
մէջ, կրօն Գար, որոշեր է
անգղ. Պէյք բաշայի բարձր
պաշտօն մը յանձնել, և իր այս
դիտարարութիւնն ալ նոյնպէս
անորոշ կերպիւ Անգղիոյ կա-
ռավարութեան հաղորդեր է:

Այն մասին եւրոպ. վերջին
լրագրաց մէջ տեսնուած տեղե-
կութիւնք կ'հաւատաւն թէ՛ Սրբ
Լէյարտ կէս պաշտօնապէս պա-
հանջեր է Դրնէն Պէյք բա-
շան անպատճառ Հայաստանի
կամ Կարնոյ գաւառին կառա-
վարիչ առնանելու, իսկ արաք.
գործ. պաշտօնեայ Սափա բա-
շա յայտներ է դեպքանին թէ՛
այդ առաջարկութիւնք անհնար
է Դրան ընդունիլ, սակայն կըր-
նայ Պէյք բաշան Հայաստա-
նի մէջ կազմուելիք ժանտարմա
ոստիկանութեան հրամանատար
կարգել:

—Թուրքո-հեյլենական լաւն.
նաժապար Երէկ Ստամբուլ բա-
շայի ապարանք գումարտելով
նիստը մինչև զիշերուն ժամը
11/2 տեսեր է:

—Վեհ. Ս. թանին հրաւիր-
մամբ գաղղ. դեսպան Պ. Պուր-
նիէ շր. երեկոյ նիստի պալատ-
տը կայսեր հետ միատեղ ճաշի
դանտեր է: Դեսպանը թէպէտ
քանի մ'ամիս բացակայելու հը-
րաման առած է, իսկ յունվարի
մէջ պիտի կարենայ մեկնել
ասկէ:

—Սիւրիոյ գաւառին մէջ
ժանտարմաի համար Միտհաթ
բաշայի շինել տուած համազ.
գետք բոլոր օսմ. կայսրութեան
և մինչև իսկ մայրաքաղաքի
ժանտարմաներուն համար ալ
պիտի յատկացուի կրօն:

—Լօպանօֆ իշխանք որ եշ-
պիտի մեկնի, երէկ Բ. Դուռը Ա.
նախարարին և Մահմուտ Նէ-
տիմ բաշայի հրաժեշտի ողջիւն
մատուցանելուն տնթիւք, փա-
րաք յայտներ է թէ անգամ
մ'ալ Վեհ. Սուլթանին ունկնդ-
րութեանք կուզէ երեւի:

—Ալէքս. բաշա շր. օր Վեհ.
Սուլթանին ներկայութեան ըն-
դունուեր է:

—Միլերկրականի գաղղ. նա-
ւատորմը վճօ հասեր է, ուր
քիչ մ'ատեն կենալէն յետոյ
անկէ ալ Սէլանիկ պիտի երթար:

—Մարաքաղաքէն կ'հեռա-
գրեն թէ Միտհաթ բաշա Բ.
Դրնէն 5000 եւրոպացի զինուոր-
ուզեր է Սիւրիոյ խռովութիւնը
զսպելու համար: Ռուսիացի
բարձրատիճան սպայի մը Կ. Պո-
լիս հանելուն կապաւիլ, ուր
պիտի գայ Ռուսիոյ կառավա-
րութեան համար ծախու առ-
նելու և զրահաւորաց դնման
պայմանագրայօք բանակցելու:

—Ռեայի թաղապետութիւ-
նը կ'պատրաստուի պարահան-
դէս մը տալ Ղադի Օսման բշի-
հովանաւորութեանք տակ, հա-
սոյթը 1000ի չափ Մէհմեդի
աղբաւ տղայոց հանդերձազ ին
ըլլալու յատկացուելով:

—Ս. Բէթէրսպուրկի Ժուր-
նալը հետեւեալ դարմանալի ի-
րողութիւնք երեսան կ'հանէ:
«Չոս կ'կարծուի թէ, կրօն,
անգղ. նաւատորմը ու է հրա-
ման չէր առած ոչ Պէյքա և
ոչ վուրա երթալու: Ամիրալ
Հօրնպի ինքն իր գիտուն տոր-
միքը շարժման վիճակի մէջ կը
դնէ և հեռագրաւ կ'իմացնէ
զայս Պոլսոյ անգղ. դեսպանին:
Ռուսի և անգղ. կառավարու-
թիւնը չէր կրնար հրահանգ-
դրել իր դեսպանին որ տորմը
զին մօտենալը իր սպառնալիք
մը նկատէ Դրան դէմ, իսկ դես-
պանը ինքն իր գիտուն շարժե-
լով, այս դէպքը յարմար և
պատեհ առիթ կ'սեպէ աւելի
և սպիւղ կերպով ոտք կ'ոտելու
երկար տանէ ի վեր չգործադ-
րուած բարենորոգումները պա-
հանջելուն վրայ»:

—Նախկին խտիվ Իսմայիլ
բաշայի հարճերէն մին Ն. Բոլի
մէջ բնակած պալատէն անհե-
տանալով, վերջէն կ'իմացուի թէ
խտալայի նկարչի մը հետ փախ-
չելով առնանալիք է: Մնուելիք
քննուելով հասկցուեր է թէ
յիշեալ հարճը ոչ թէ թրքուհի
կամ արարուհի, այլ գաղղ. հի-
մն է եղեր:

ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԱԿԱՆ-ԲԱՌԱՐԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
(Նախախոս)

Փիլիսոփայական փիլիսոփայական Բառարանս, որ այս տեսակ տառերն գործն է մեր ազգին մէջ, եւրոպական տարի փիլիսոփայութիւնն Հայ ժողովրդեան փոքր իշատէ ծանօթացնելու նպատակաւ յօրինուած և ի լոյս ընծայուած է երբև նախախորձ, Հեղինակն այս գրքին բնագրան ընտրած է մահուան ժամանակ անմահ կէտ թէին արտասանած նշանաւոր խօսքն, որ է «Բացէք պատուհանն, որպէս զի լոյսն ազատ ներս մտնէ, Լոյս, Տէր, դեռ տեսիլ» լոյսն և կրնայ ըսուիլ թէ փիլիսոփայական բառարանս ալ նոր պատուհան մ'է որ կ'բացուի, և ուսկից ազատօրէն ազգին մէջ պիտի թափանցէ Դրական ճշմարիտ իմաստութիւնը լոյսն, որ Եւրոպական և Ամերիկեան աշխարհաց մէջ արդէն ծաղկած է բաւական, Ներկայ գործողս՝ աշխարհագրաբան լեզուն ալ տեսիլ բարեփոխուած, և մանաւանդ (ք)երուն բարձրագոյն առանց սնափառութեան՝ ցարդանձանօթ ներդաշնակութիւն մ'է ստացած, Նախախորձի մ'անբաժան թերութիւններն առ, երկասիրութիւնս օւնի, զնաև կամաւոր թերութիւններ որք ապաքէն կ'արդարանան իր արտադրան կցուած խորհրդանշան բառով:

Փիլիսոփայական բառարանս, արդիւնք Արամեան Տպագրատան, կ'վաճառուի Պոլսոյ բոլոր Հայ Գրավաճառաց քով ինչպէս և Բերա Պ Վալսի գրատունն — արծաթ 5 դահեկան, Հեղինակին հասցէն է՝ Պ. Ա. Ազատախոհեան Դասատու փիլիսոփայութեան և ընդհ. պատմութեան, Կոստանդնուպոլիս Ղուկասեան գրատուն եէնի-ճամի Զինկիրէր ճատտէսի թիւ 2

ՃԱՇԱԿ
ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ծագկաքաղ յաշխարհիկ լեզուէ Հանդերձ Գրական, Պատմական, Կենսադրական և այլ ծածկութեամբ

Աշխատողն է Պ. Պետրոսեան

Ազգային ամենէն նշանաւոր հեղինակաց գործերէն քաղելով պատրաստուած է սոյն Հաւաքածոյք, որ բաց ի զանազան կարևոր տեղեկութիւններէ կ'պարունակէ նաև Հայ բանաստեղծներու կենսագրութիւնը, որոցմէ ոմանք շատերը անձանօթ են:

Այս գիրքը մեծ գիրքութիւն պիտի բնծայէ գրատարաց միտնող ամայն հայ երիտասարդաց և բնականաբար համար բնիկ երգանութեան մէջ հատիկ գիրք մնէ:

Կեդրոնատեղին է Մարգարեան գրատունը, կ'ծախուի նաև

ամեն գրավաճառաց քով, նոյնպէս Զրավաճառ Պոլսոյ աղայի խանութը և Բերա Պ. Վալսի գրատունը, Գինն է 10 դր. արծաթ, Շատ առնողին զեղչ կըլլայ:

ԷՕԺԷՆՍԻԻ
ԳԻՒՄԲՆԱԿ ԲԼՈՒՐ
Թարգմանեաց
Ս. Ղափառեան

Սոյն հետաքրքրաշարժ վէպին Ձրք այն է վերջին հատորն Բզմիքէն հասած ըլլալով կը ծախուի Եէնի-ճամի Զինկիրէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղափառեան գրատունը, Գին երկու ֆրանք

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ՀԱՅԺՈՂՈՎՈՒԹՅՆ

Խօսեցաւ
ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ
Ազգային Հիւանդանոցի
պարտիզի մէջ
27 Մայիս 1879
Կը ծախուի ամեն հայ գրավաճառաց քով և Բերա Պոսէն ֆրանսացւոյն գրատունը ի Գին 2 ու կէս դր. արծաթ:

ՇԱՊԳ
ՄՈՒՀԱՐԷՊԵՍԻ ՀԻՔԵԱՅԵՍԻ
Հեղինակութիւն
ԱՍԱՏՈՒՐ ՊԵՏԻ

Բաժանորդք գրուելու ուղղորդեն զվճարելու են Բերա Պոսէն ֆրանսացւոյն քով թիւ 22 քաղերնոն գործոյս հրատարակիչ Միհրան Ս. Քիթապեանէ քի. և Պոլսոյ Սուլթան-Համամ Եւստէ քի խանը փորագրելու Պէրպէրեան Նշանէ քի:

Խալ տեսիլ առ տեսիլ գինն ու գողաց համար կ'ծախուի Եւստէ քի խանը Սահ. Պոսէն աղայի խանութը, Բերա Սալ-ճամի ծախում, հաւաքածոյս Յովսէփ աղայի 167 թիւ և Թարապաղաւ ծախում Եւստէ քի աղայի խանութները:

ՀԱՄԱՌՈՏ
ՄԱՐՄԵՆԱՄԱՐԶՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏԿԵՐԱՐԱՐԴ

Հրատարակելու
ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Սոյն կարևոր և օգտակար գրքը, քոյկը, որ թէ՛ ի պէտս վարժարանաց և թէ՛ առանձինն ուսանողաց կրնայ միանգամայն ծառայել, յատկապէս պատմութեամբ, հոխացեալ և 110 երեսէ բաղկացեալ ընտիր դասագիրք մնէ, զինն է կէս արծաթ մծկա, [գաղղընագրին գինն ըլլալով 3 ու կէս ֆր.] Կ'գտնուի Կ. Պոլսոյ Սուլթան-Համամ Եւստէ քի խան թիւ 27, Նշանէ քի. և Պէրպէրեանի փորագրատունը և բոլոր գրավաճառաց քով:

Մէրճանը իմամ Ալի խանի վերջին յարկը թիւ 20 սենեկի մէջ ամեն օր Տաճարէն և Ծրաններէն լեզուային լեզուէն նաև Թուրքիայի թիւն և Տօմարակալութեան դատարանութիւններ կ'լինին որոշեալ ժամերու մէջ, և Սոյն սենեակը նաև յանձն կառնու պատրաստել տաճարէն եւ ֆրանսերէն լեզուներով ամեն տեսակ պաշտօնական և ոչ պաշտօնական գրութիւնք, զոր օրինակ խոգրագիր, Բողբագիր, Տեղեկագիր, Նամակ ևր. Արդոյ ազգայինք միշտ անհեղձ գրիմով կրնան ապահով լինիլ թէ՛ գրատունութեան և թէ՛ միանգամայն վերոյիշեալ գրու-

թեանց վերաբերութեամբ փոյթ և խնամ, ինչպէս նաև բանաւոր և գօհացողիչ պայմաններ պիտի գրուեն նոյն տեղի:

Թ-Կ-Ք. Ս. ԱՆԻՔԵՆԵԱՆ

ԹՅՅՈՒԼԼԻ ԳԱԶԱՄԻԱ

1880 տարւոյն յատկացեալ Գազամիան ուրիշ ամեն տարիներ երեւոյցազամիաներէն ժամանակին դէպքերուն վրայօք շատ աւելի յստակ և ընդարձակ ծածկութիւններով եւ երազներու մեկնութիւններ պարունակեալ հրատարակուած է: Գին 2 դր. և ծախուի Չաքմաքընլար Թովսէի Գազամիանի գրատունը:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ
ԽՕՍԱԿՅՈՒԹԵԱՆ
ԱՆՎԱՐԵՐԷՆ ԼԵՋՈՒՆԻ
Աշխատասիրեաց
Մ. Պաղտատեան Հիւանդանոց
1879

Անգլիերէն լեզուին գիւրաւ ընտելանալու և քիչ առնելի մէջ խօսիլ սորվելու համար յարմարագոյն և մէկ հատիկ գործի մը կրնար համարուիլ այս նոր գիրքը, որ 240 երեսէ բաղկացեալ է և կ'պարունակէ հետեւեալները:

Մասն Ա. Գերականական կանոններ. Մասն Բ. Զրուցատրութիւն. Մասն Գ. Երկրի երեսի յատուկ օճեր. Մասն Դ. Համառոտ նամական Հայերէնէ յԱնգլիերէն. Մասն Ե. Համառոտ Բառարան Անգլիերէնէ ի Հայերէն:

Արամեան տպարանէն ի լոյս ընծայուած այս գործը՝ մաքուր տպագրութեամբ եւ անգլիական կազմով զեղեցիկ կերպիւ պատրաստուած՝ կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով և նախընտրելի զինն երկու ֆրանք:

ԳԻՏԵԼԻԻ ՈՒ ՊԱՐՏԻՔ ՏՂՈՑ

Բաղմարդէն Մամուրեան Էքի աշխատասիրութեամբ Իզմիրի Տէտէ-եան եղբարց տպարանէն ի լոյս ընծայեալ 248 երեսէ բաղկացած պատուական գիրք մնէ, որ կրնայ հնդի նախին առկէ առաջ հրատարակած Եւր ընթերցարանին լրացուցիչ մասը համարուիլ և Ծագկաքաղ Բ. Դասի աշակերտաց ծառայելու Սոյն գործը՝ բաց ի ամենակարևոր գիտելիքներէ կ'պարունակէ նաև այնպիսի նիւթեր որք ազգ. մանկուոյն օրտին մէջ ի մատուց հասակէ հայրենասիրական զգացումներ կը ներշնչեն:

Կը ծախուի Եէնի ճամի Զին. Կիրէր ճատտէսի, թիւ 2, Ս. Ղափառեան գրատունը, գին 1 1/2 ֆր:

ՊԱՏԿԵՐԱՐԱՐԴ
ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ
Ի ՊԵՏՍ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
Թօրինեաց
Ե Մ. ՍԱՐԵԱՆ

Ահաւատիկ առաջին դասագիրքը մը ընթերցանութեան, որ տղայաց հասկացողութեան յարմար բարոյալից և զբոսոյի նիւթեր պարունակելէ զատ, քսանի չափ յատկապէս փառագրեայ պատկերներով ճոխացեալ է:

Սոյն գրքով 118 երեսէ բաղկացեալ, մաքուր կերպով տպագրեալ և կազմեալ ըլլալով, կ'ծախուի Եէնի ճամի Զինկիրէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղափառեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով:

Գին 2 ու կէս դր. արծաթ

ՓԱՆԱՍԷ
Կոչուած ցաւը դեղը բոլորովն

բուսեղէններէ բաղադրուած ըլլալով թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կը գործածուի ու բազմաթիւ ցաւեր ու հիւանդութիւններ շուտով կը բժշկէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է:

Սոյն տեսակ ֆոյի, Բառամբար, մէջքի կամ Եւրոպեան ցաւեր, ու նաև Թաւրի, Քօլէրա և այլ մասնաւոր հիւանդութիւններ ունեցողները այս դեղէն խմելու են հետեւեալ կերպով: Կէս գաւաթ ջուրի մէջ, զիւր ապուրի մը զրգալէն աւելի շաքար, վրան լեցուցի անուշի գրգալ մը ֆանասէ աղէկ մը խառնէ ու խմէ:

Կոկորդի հիւանդութեանց, և Ուռեցքի համար դեղը վերոյիշեալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ երկու ժամը հեղ մը՝ մէկ կամ երկու անուշի գրգալ այն բաղադրութեանէն խմէ: Զօղացալի, Բրամաթիւմի, Ուրիշ ցաւի, Ստամոքսի ու տեսակ տեսակ կանախի ցաւերու համար դուրսէն ֆանասէ քսելով աղէկ մը շիւրու է: Կ'պարտէ ցաւի համար քիչ մը բամպակ ֆանասէի մէջ թաթխելով ցաւած ակոսային վրայ դնելու է:

Ամեն տեսն երրոր ցաւի մը համար դուրսէն ֆանասէ քսել հարկ կըլլայ, եթէ քիչ մը ալ խմուի աւելի շուտ բժշկութիւն կըլլայ:

Մարմնոյ այրուած կամ ճմլուած տեղերը բժշկելու համար փառնող պատահածին պէս ֆանասէէն վրան աղէկ մը լեցուցու է: Գոտաւ կով ևւն. կարուած վերքերը բժշկելու համար՝ արիւնը չարած շուտով մը վերքը կապելու է մինչև որ լոյս մը թրջի: Փանասէն նաև արեան շրջանը կարագայնէ ու բոլոր բնութիւնը կը զօրացնէ:

Այս դեղին օգտակարութեանը վրայ երկարօքն գրելու աւելորդ կը համարուի, գործածողները զայն միշտ կը գողնան, ուղղը կրնայ անձամբ փորձել. զինն աժտն է: Կը ծախուի Սինասեան և Ընկերաց Ս. մերիկեան ֆանասէ քսելով որ Է Ղափառեան Կ. Պոլսոյ

Ղալաթիա ԲՇ. 5 Նոյմ.

ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ՍԵՐ

Բաց	11 28
Ցած գին	11 26
Բարձր գին	11 29
Դոց	11 29
Թոյլագրաւ Բոց	795 00
ցած	795 00
Բարձր	805 00
Ժամը 11	800 00

Պոլս. 63ի	Ֆր.	06 00
» 65ի	»	66 00
» 69ի	»	64 00
» 73ի	»	59 00
Գանձատու		20 25
Սօրիթէ Ժէնէրալ		4 05
Սօրիթէ Թթօման		3 08
Պանք տը Բօնթթ		6 00
Բրէտի Ժէնէրալ		4 05
Թրամիլէյ		3 70
Բօնթ. երկաթուղի		37 00

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ ԳՐԱՄՈՒ

(Վ. Կ. 100 ու 1 հաւաք)

Անգլ. ասիկ	109 28
Գաղղ.	87 10
Բօլ	89 15
Բրէտից	81 05
Հինգից	17 35
Մէլալիք	18 00
Ճերմակ մէճիտ	06 27
Պղինձ	333 00